

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The version of the following full text has not yet been defined or was untraceable and may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/46836>

Please be advised that this information was generated on 2021-06-22 and may be subject to change.

Sarkozy en Merkel geloven in Europa

door Mathieu Segers – 24/02/06

Zowel Duitsland als Frankrijk zijn weer gericht op verdergaande Europese samenwerking. De Grondwet is voor hen geen dode letter, maar een strohalm.

Sinds haar aantreden als Bundeskanzlerin laat Angela Merkel weinig mogelijkheden onbenut om te bewijzen dat zij van zins is de Europese politiek van Duitsland weer te grondvesten op de oude waarden van gerichtheid op het Westen en Europese integratie. Het leerstuk van de 'Duitse continuïteit' vormt weer dé toetssteen voor Berlijns opstelling in Europa en de wereld. Dit leerstuk gaat ervan uit dat de Duitse machtspositie de meeste baat heeft bij een buitenlands beleid waarbij Duitsland zichzelf strikt houdt aan een zelfopgelegde doctrine van integratie en multilateralisme, met de EU en de Navo als de onbetwiste pijlers.

De afgelopen maanden heeft Merkel in dit opzicht een aantal niet mis te verstane stappen gezet. Zo behoorde zij de EU in december voor een existentiële crisis door de slepende begrotingsonderhandelingeneigenhandig tot een goed einde te brengen. Vervolgens kondigde Merkel aan dat zij het grondwettelijke verdrag wilde redden van de ondergang. Vorige week greep Merkel het bezoek van de Britse premier Blair aan om de urgentie van een gezamenlijke Europese (kern)energiepolitiek te benadrukken.

Eerder deze maand pleegde zij bovendien groot onderhoud aan de andere pijler. Merkel gebruikte het podium van de 42ste Münchner Sicherheitskonferenz om te proclameren dat de NAVO 'een primaat' heeft.

Merkel toont zich op het terrein van de Europese politiek, naar het voorbeeld van haar ontdekker Helmut Kohl, een politiek 'kleinkind' van Konrad Adenauer. Hij geldt als een van de 'vaders' van de Verdragen van Rome (EEG en Euratom), de basis van de EU zoals wij die thans kennen. In zijn ogen noopte de zeer gespannen internationale situatie, veroorzaakt door de Suez-crisis en de Hongaarse opstand, tot eenheid in 'Europa'. Dit belang oversteeg de onderlinge twisten over de EEG en Euratom. Het was daarbij van cruciaal belang dat de Franse diplomatie in anticipatie op Adenauers persoonlijke opvattingen initiatieven had ontplooid voorvergaande (nucleaire) militaire Frans-Duitse samenwerking, zoals blijkt uit onlangs ontsloten bronnen.

Ook voor de Franse minister van Binnenlandse Zaken Nicolas Sarkozy was de bescherming tegen de stormachtige ontwikkelingen in de wereld decentrale boodschap in zijn toespraak van vorige week. Hij pleitte voorwaarborgen tegen buitenlandse overnames van Europese ondernemingen. Ook wees hij op de noodzaak van verdergaande Europese samenwerking op het terrein van (kern)energie.

Het meest in het oog sprong zijn plan om de EU uit de impasse omtrent het grondwettelijke verdrag te loodsen. Volgens Sarkozy kan een mini-grondwet van 10 à 15 artikelen fungeren als een tussenstap op weg naar een nieuwe conventie. Deze mini-grondwet moet bestaan uit de

institutionele hervormingen uit het grondwettelijke verdrag die nodig zijn om de uitgebreide Unie efficiënt te kunnen laten besluiten.

Het valt niet uit te sluiten dat een dergelijk reddingsplan ook daadwerkelijk snel van de grond komt. Over ruim een jaar, op 25 maart 2007, is het vijftig jaar geleden dat de Verdragen van Rome ondertekend werden. Duitsland en Frankrijk zijn er allerminst bij gebaat dat de grootse festiviteiten overschaduw worden door een onmachtig 'oud Europa' dat zich geen raad weet met de EU-uitbreiding. Bovendien is Duitsland in de eerste helft van 2007 voorzitter van de EU.

Voorafgaand aan de ondertekening van de Verdragen van Rome, vertelde Adenauer zijn kabinet destijds waarom hij opnieuw omvangrijke financiële concessies gedaan had aan de Franse zaak -in dit geval over de associatie van de Franse overzeese gebiedsdelen. Volgens Adenauer moest 'Europa' deze gebieden aan zich binden om te voorkomen dat het Europese continent 'binnen afzienbare tijd in de verdrukking zou raken tussen de Afrikaanse en Aziatische volkeren, wanneer deze een vijandige houding zouden aannemen jegens Europa'. De actualiteitswaarde van deze uitspraken is opmerkelijk.

De agressieve bejegening van Europa door het islamitisch fundamentalisme, energiecrises en de razendsnelle opkomst van China en India vormen momenteel de internationale context. Verdere Europese samenwerking lijkt ook nu de enige hoop om het verval van het Avondland af te wenden. Dan kan er nieuw perspectief geboden worden.

Zo bezien biedt Sarkozy's rede waarschijnlijk een blik op de nabije toekomst van de EU. Met dien verstande, dat deze toekomst louter reëel is bij gratie van Merkels Europapolitiek. Dat lijkt Sarkozy goed begrepen te hebben. In de beste traditie van de Franse diplomatie plooit de presidentskandidaat zijn initiatieven naar de agenda van het Bundeskanzleramt. Het is niet toevallig dat Sarkozy de Konrad AdenauerStiftung in Berlijn koos als locatie om zijn plannen met het Europese project toe te lichten.

Nederland zal de nieuwe oude werkelijkheid aan beide zijden van de Rijn onder ogen moeten zien, wanneer het niet gemarginaliseerd wenst te worden in Brussel. De grondwet is eerder een strohalm voor Duitsland, Frankrijken 'Europa' dan een dode letter.